

Czym jest Katolicka Nauka Społeczna?

„Postanieniec św. Antoniego z Padwy” 14(2009) nr 5, s. 17.

Katolicka Nauka Społeczna należy do jednej z wielu istniejących dyscyplin naukowych teologii, która w swoim nauczaniu zajmuje się kwestiami życia społecznego, ekonomicznego i politycznego. W odróżnieniu jednak od podobnych nauk świeckich, swoją refleksję czerpie z objawienia chrześcijańskiego. Katolicka Nauka Społeczna niejako z założenia ukierunkowana jest na rozwiązywanie aktualnych problemów życia społecznego i wskazywania właściwej drogi dla rozwoju cywilizacyjnego ludzkości.

Nazwa

Swoją nazwę Katolicka Nauka Społeczna zawdzięcza Piusowi XI, który istniejącą już społeczną naukę Kościoła, jako odrębną dyscyplinę teologiczną, nazwał w swojej encyklika „Quattrogesimo anno” *disciplina socialis catholica* (QA, 20). W literaturze, także tej o zasięgu międzynarodowym, często można spotkać określenie społeczne nauczanie Kościoła (*Social Teaching of the Church*; czy *insegnamento sociale della Chiesa*; albo *enseignement sociale d'Eglise* lub *Christliche Soziallehre*). Wskazuje to, że ta dyscyplina teologiczna tworzy odrębną, spójną całość doktrynalną, pozostającą jednak jako integralna część składowa całości chrześcijańskiego orędzia zbawienia. Katolicka Nauka Społeczna zatem, razem z innymi dyscyplinami teologicznymi, przekazuje wierzącym prawdy objawione, które dotyczą nie tylko życia indywidualnego poszczególnych osób, lecz również całej społeczności.

Przedmiot

Przedmiotem nauczania Katolickiej Nauki Społecznej jest godność osoby ludzkiej z jej nienaruszalnymi prawami. Katolicka Nauka Społeczna zajmuje się zatem człowiekiem, jako podstawową wartością społeczną, ponieważ właśnie on stoi u początków, a zarazem jest celem wszelkiego życia społecznego, począwszy od małżeństwa i rodziny, a na społeczności ogólnoludzkiej skończywszy.

Źródła

Katolicka Nauka Społeczna korzysta z wielu źródeł swego nauczania: źródłem materialnym jest ludzki rozum, który zdolny jest do refleksji nad doświadczeniem życia społecznego, oraz Pismo święte i Tradycja Kościoła; do źródeł formalnych zalicza się encykliki społeczne papieży, wszelkie wypowiedzi soborów i synodów na tematy społeczne, listy pasterskie biskupów oraz nauczanie teologów, pozostających w jedności z Kościołem katolickim.

Nauczanie

Treścią nauczania Katolickiej Nauki Społecznej jest oparta na objawieniu Bożym chrześcijańska wizja człowieka, społeczeństwa i całej ludzkości. W tym kontekście ta dyscyplina teologiczna stawia pytania o powinności i wartości moralne, które powinny obowiązywać życie społeczne. Nauka ta podejmuje problem słusznego postępowania osób, a więc uczestników życia społecznego, którzy przez zachowanie właściwego porządku moralnego dążą do realizacji dobra wspólnego. Do jej

szczególnych zainteresowań należy ład gospodarczo-polityczny oraz instytucje i systemy społeczne. Katolicka Nauka Społeczna poszukując odpowiedzi na stawiane pytania etyczne wyrosłe na gruncie doświadczania problemów i zagrożeń społecznych, przeprowadza opis i analizę rzeczywistości społecznej, posilkując się naukami socjologicznymi, psychologicznymi, ekonomicznymi, politologią oraz prawno-historycznymi, by następnie ocenić ją w świetle właściwych sobie źródeł i wskazać na właściwe środki do rozwiązania danej kwestii. Nauczanie społeczne Kościoła przyjmuje istnienie obiektywnych powinności i wartości, które są wpisane w naturę człowieka, oraz przekonanie, że odniesienie do Boga określa działania człowieka i charakter struktur społecznych. Na tej bazie Katolicka Nauka Społeczna podaje zasady społeczne:

- personalizm;
- dobro wspólne;
- solidarność;
- pomocniczość;
- prawda;
- sprawiedliwość;
- miłość;
- wolność.

Zasady te są podstawowymi kryteriami właściwego funkcjonowania każdego społeczeństwa.

Sens Katolickiej Nauki Społecznej

Współczesny Kościół zatroskany o zbawienie człowieka, podejmuje w swoim nauczaniu wszystkie elementy ludzkiego życia, które dotyczą ludzkiej egzystencji. Dotyczy to również doktryny społecznej, która w ostatnich latach odczuwa poważny kryzys na polu rodziny, pracy czy stosunków międzynarodowych, targanych raz po raz wojnami i konfliktami. Wszystkie te dziedziny życia społecznego, którego podstawową jednostką jest człowiek stanowią troskę i refleksję Kościoła katolickiego, który proponuje im normy, oceny i wytyczne działania (por. SRS, 41). Nauczanie Kościoła zmierza do ukazania prawdy, sprawiedliwości i miłości w życiu społecznym oraz zabiega o prawdziwy postęp człowieka i społeczeństwa (por. LE, 1). Stąd Kościół dotyka kwestii społecznych i w kontekście ewangelicznego przesłania mówi o „Ewangelii życia” [EV 2], „Ewangelii pracy” [LE 6; 25] czy „Ewangelii miłosierdzia” [DM 3].

Nauczanie społeczne Kościoła dąży do wcielenie w życie społeczne uniwersalnych wartości: pokoju, solidarności, sprawiedliwości i wolności, które znajdują swoje urzeczywistnienie w Chrystusie i są odpowiedzią na globalny kryzys cywilizacji (por. TMA, 52). Prawdziwy zatem sens Katolickiej Nauki Społecznej zawiera się w dążeniu, by człowiek dla człowieka był bratem w Chrystusie albo przynajmniej kierował się w relacjach z nim zasadami prawdy i sprawiedliwości.